

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Форма № Н-3.04

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з
науково-педагогічної,
методичної та виховної
роботи

_____ О. А. Лагоднюк
« ____ » _____ 20 ____ р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-01-30

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічне управління підприємством
Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

Рівне 2016

Національний університет

Робоча програма «Економічне управління підприємством» за спеціальністю 076«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

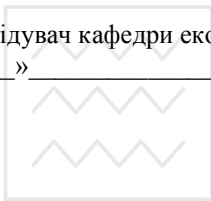
– Рівне: НУВГП, 2016.

Розробник: В.В. Козлюк, доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства

Протокол від «__» _____ 2016 р. № ____

Завідувач кафедри економіки підприємства _____ (Н.Б. Кушнір)
«__» _____ 2016 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Схвалено науково-методичною комісією НУВГП за спеціальністю 076«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Протокол від «__» _____ 2016 р. № ____

«__» _____ 2016 р. Голова _____ Н.Б.Кушнір

© Козлюк В.В., 2016

© НУВГП, 2016

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ЄCTS 3,5	Спеціальність 076«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Нормативна	
Модулів 2	Спеціалізація «Економіка підприємства»	Рік підготовки	
Змістових модулів 3		1-й	2-й
Загальна кількість годин 135		Семестр	
		2-й	3-й
		Лекції – 24 год.	Лекції – 2 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: магістр	Практичні – 22 год.	Практичні – 8 год.
		Самостійна робота – 89 год.	Самостійна робота – 125 год.
		Вид контролю – іспит	Вид контролю - іспит

Примітка: співвідношення кількості аудиторних годин та самостійної роботи студентів становить:

для денної форми: 36% та 64 %;

для заочної форми: 11% та 89% до загальної кількості годин.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами основ теорії та практики економічного управління підприємством.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомлення із системою принципів і методів розробки, реалізації управлінських рішень пов'язане із

застосування економічних інструментів, щодо формування, розподілу та використання ресурсного потенціалу підприємства.

Предмет: методи і способи ефективного управління активами, капіталом та фінансовими потоками, які пов'язані з формуванням, розподілом та раціональним використанням всіх видів ресурсів підприємства.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- принципи та методи реалізації управлінських рішень стосовно формування, розподілу та використання різних видів ресурсів підприємства;
- систему внутрішніх та зовнішніх потоків інформаційного забезпечення, що стосується економічного управління підприємством;
- правила формування бюджетного управління;
- основні джерела формування та забезпечення діяльності підприємства ресурсами;
- організацію і технологію бюджетного процесу підприємства;
- аналіз і планування майнового та економічного становища підприємства;
- розподіл ресурсів (інвестиційна політика і управління активами);
- систему контролю за станом та ефективністю використання ресурсів підприємства.

Вміти:

- виконувати розрахунки ключових параметрів діяльності підприємства;
- економічно обґрунтовувати доцільність управлінських рішень;
- складати операційні та фінансові бюджети підприємства;
- аналізувати фінансовий стан підприємства;
- обґрунтовувати оптимальний інвестиційний портфель.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Основи економічного управління підприємством.

Тема 1. Уведення в дисципліну “Економічне управління підприємством”

Мета дисципліни. Предмет і завдання курсу “Економічне управління підприємством”. Завдання дисципліни.

Тема 2. Системна характеристика економічного управління підприємством

Зв'язок із іншими науками. Структурно – логічна схема дисципліни. Інтегрованість економічного управління із загальною системою управління підприємством.

Тема 3. Технологія розв'язання завдань економічного управління

Передумови прийняття економічних рішень. Вимоги і принципи прийняття економічних рішень. Комплексний характер формування економічних рішень.

Високий динамізм управління. Варіантність підходів до розробки окремих управлінських рішень. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства.

Тема 4. Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування

Суть економічного порядку підприємства. Основні інструменти його підтримування. Рівень достатності економічних ресурсів. Фінансова рівновага. Результативність, управління. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства.

Тема 5. Система бюджетного управління підприємством

Суть і значення бюджетного управління. Бюджетна система та рівні бюджетування. Вимоги до бюджетування. Єдність бюджетів. Автономність бюджету. Розмежування доходів та витрат.

Тема 6. Організація бюджетного управління підприємством

Взаємозв'язок розробки бюджетів із обраними перспективами розвитку підприємства. Складові частини бюджетування. Підготовка операційних та фінансових бюджетів. Бюджети продажу, виробництва, прямих витрат на матеріали, виробничих накладних видатків, комерційних управлінських видатків, інше.

Тема 7. Технологія формування операційних бюджетів

Забезпечення поточного планування, координації, кооперації і комунікації. Обґрунтування витрат підприємства. Створення бази для оцінки і контролю планів підприємства.

Тема 8. Розробка бюджету, доходів і витрат

Побудова прогнозу щодо обсягів реалізації продукції. Розробка балансу грошових надходжень і витрат. Формування таблиці доходів і витрат. Розробка балансу, активів і пасивів підприємства.

Змістовний модуль 2. Ринковий інструментарій економічного управління підприємством

Тема 9. Управління грошовими потоками підприємства

Методи формування даних про грошові потоки. Розрахунок чистого грошового потоку підприємства в цілому та за видами діяльності: операційного, інвестиційного та фінансового. Прямий метод визначення грошового потоку. Дані бухгалтерського обліку, що використовуються при застосуванні прямого методу.

Тема 10. Інформаційне забезпечення бюджетного управління

Зовнішні та внутрішні джерела інформаційного забезпечення бюджетного управління.

Зовнішні джерела: показники, що характеризують загальноекономічний розвиток країни;

Показники, що характеризують кон'юнктуру ринку;

Показники, що характеризують діяльність контрагентів, конкурентів;

Нормативно – регулюючі показники.

Внутрішні джерела: показники, що характеризують фінансово – економічний стан підприємства та його статистичних підрозділів; нормативно планові показники, що пов'язані із стратегією розвитку підприємства (фірми).

Тема 11. Фінансова діагностика підприємства

Фінансова стійкість та її визначення. Основні фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Показники фінансової стійкості. Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів. Їх розрахунок та особливості застосування. Абсолютна та нормальна стійкість фінансового стану. Нестійкий фінансовий стан (фінансова нестійкість). Кризовий фінансовий стан. Показники визначення типу фінансової стабільності та їх критерії.

Тема 12. Управління чистим оборотним капіталом підприємства

Суть і значення управління оборотним капіталом підприємства. Основні етапи її розробки: аналіз оборотного капіталу підприємства в попередньому періоді; визначення принципів підходів до формування оборотного капіталу підприємства; оптимізація обсягу оборотного капіталу підприємства; оптимізація необхідної ліквідності оборотного капіталу; забезпечення росту рентабельності та мінімізація втрат оборотного капіталу; формування оптимальної структури джерел фінансування оборотного капіталу.

Нормативні дані та їх використання в управлінні частим оборотним капіталом підприємства.

Тема 13. Управління інвестиційним портфелем підприємства

Суть і класифікація інвестицій. Формування інвестиційного портфеля. Види інвестиційних портфелів та їх характеристика: в основні фонди та матеріальні витрати на виробництво продукції. Методи оцінки ефективності інвестицій: середня ставка доходу; строк окупності інвестиційних проектів та інше.

Тема 14. Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства

Суть та основні вимоги до стратегічного управління фінансуванням діяльності підприємства. Фінансове планування. Основні складові фінансового планування підприємства.

Взаємозв'язок стратегічного та оперативного планування.

Тема 15. Управління витратами та операційний леверидж

Операційні витрати та їх розподіл. Механізм управління операційними витратами. Операційний леверидж. Коефіцієнт операційного левериджу.

Темпи приросту операційного прибутку. Взаємозв'язок із коефіцієнтом операційного левериджу. Ефект операційного левериджу.

Тема 16. Управління портфелем цінних паперів

Суть і значення портфеля цінних паперів. Аналіз і регулювання складу портфеля. Забезпечення необхідного рівня ліквідності та мінімізації витрат.

Основні принципи ефективного управління портфелем цінних паперів. Послідовність формування портфеля цінних паперів.

Тема 17. Політика та прийоми антикризового управління

Суть і мета антикризового управління. Взаємозв'язок із фінансовою стратегією підприємства. Виявлення ознак кризового стану. Визначення масштабів кризового стану підприємства. Основні фактори кризового стану. Формування цілей і вибір основних механізмів антикризового управління при загрозі банкрутства. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Вибір ефективних форм санації підприємства.

Тема 18. Бізнес – план, як основний інструмент ефективного управління підприємством

Суть та значення бізнес – плану. Завдання, які вирішує бізнес – план. Вимоги до

Національний університет
 складання бізнес – плану. Бізнес – планування як функція управління. Основні
 розділи та показники бізнес – плану. Послідовність написання бізнес - плану.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва тем змістових модулів	Кількість годин курсу									
		Денна форма					Заочна форма				
		ус	л	пр	інд	ср	ус	л	пр	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Основи економічного управління підприємством											
1.	Уведення в дисципліну “Економічне управління підприємством”	8	1	2	-	5	7	-	-	-	8
2.	Системна характеристика економічного управління підприємством.	8	1	2	-	5	7	-	-	-	8
3.	Технологія розв’язання завдань економічного управління	9	2	2	-	5	9	1	1	-	8
4.	Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування	7	2	-	-	5	9	1	1	-	8
5.	Система бюджетного управління підприємством	9	2	2	-	5	7	-	-	-	8
6.	Організація бюджетного управління підприємством	6	1	-	-	5	7	-	-	-	8
7.	Технологія формування	8	1	2	-	5	8	-	1	-	8

	операційних бюджетів										
8.	Розробка бюджету, доходів і витрат	8	1	2	-	5	8	-	1	-	8
Змістовий модуль 2. Ринковий інструментарій економічного управління підприємством.											
9.	Управління грошовими потоками підприємства	7	1	1	-	5	7	-	-	-	8
10.	Інформаційне забезпечення бюджетного управління	7	1	1	-	5	7	-	-	-	8
11.	Фінансова діагностика підприємства	9	2	2	-	5	7	-	-	-	8
12.	Управління чистим оборотним капіталом підприємства	8	1	2	-	6	8	-	1	-	8
13.	Управління інвестиційним портфелем підприємства	6	1	-	-	5	7	-	-	-	8
14.	Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства	8	1	2	-	5	8	-	1	-	7
15.	Управління витратами та операційний леверидж	8	1	2	-	5	8	-	1	-	7
16.	Управління портфелем цінних паперів	7	2	-	-	5	7	-	-	-	7
17.	Політика та прийоми антикризового управління	5	1	-	-	4	7	-	-	-	7
18.	Бізнес – план, як основний інструмент ефективного	7	2	-	-	5	7	-	1	-	6

управління державних підприємств											
Усього годин	135	24	22	-	89	135	2	8	-	125	

Індивідуальне науково-дослідне завдання для студентів спеціальності 076«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» з даної дисципліни не передбачене навчальним планом.

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
	3	4
Уведення в дисципліну “Економічне управління підприємством”	2	1
Системна характеристика економічного управління підприємством.	2	1
Технологія розв’язання завдань економічного управління	2	1
Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримання	-	1
Система бюджетного управління підприємством	2	-
Організація бюджетного управління підприємством	-	-
Технологія формування операційних бюджетів	2	1
Розробка бюджету, доходів і витрат	2	1
Управління грошовими потоками підприємства	1	-
Інформаційне забезпечення бюджетного управління	1	-
Фінансова діагностика підприємства	2	-
Управління чистим оборотним капіталом підприємства	2	1
Управління інвестиційним портфелем підприємства	-	-
Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства	2	-
Управління витратами та операційний леверидж	2	1
Управління портфелем цінних паперів		
Політика та прийоми антикризового управління		
Бізнес – план, як основний інструмент ефективного управління підприємством		
Всього:	22	8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Під час самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання шляхом опрацювання відповідної літератури та конспекту лекцій, готуються до практичних занять, контрольних робіт (модулів):

Підготовка до аудиторних занять 0,5 год/1 год занять – 23 год.

Підготовка до контрольних заходів (модулів) 6 год. на 1 кредит ЄКТС .24 год.

Опрацювання тем, які не викладаються в лекціях 43 год.

Усього 89 год.

Теми для самостійної роботи студентів

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1.	Функції, завдання фінансово – економічного директора	4	10
2.	Інформаційне забезпечення економічного управління	4	10
3.	Показники, що характеризують фінансово – економічні результати діяльності окремих структурних підрозділів підприємства	4	10
4.	Внутрішня і зовнішня звітність підприємства	4	10
5.	Баланс. Вертикальний та горизонтальний аналіз балансу	3	10
6.	Поняття та види видатків	3	10
7.	Інноваційні процеси на підприємстві	3	10
8.	Рівні економічного управління на підприємстві	3	10
9.	Організаційні структури управління підприємством	3	9
10.	Нормативні вимоги до керування фірмою	3	9
11.	Порівняння ефективності різних типів структур управління	3	9
12.	Планування діяльності підприємства	3	9
13.	Державне економічне регулювання	3	9
	Усього	43*	125

43* год. самостійної роботи включає підготовку питань які, не розглядаються під час аудиторних занять.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовується слайдові презентація, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. При проведенні практичних занять передбачається застосування роздаткових матеріалів, вирішення ситуаційних завдань, розв'язання виробничих ситуацій, дискусійне обговорення проблемних питань.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання і задачі.

Контроль самостійної роботи проводиться:

З лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

З практичних занять – з допомогою перевірки виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті у письмовій формі у вигляді комплексних контрольних робіт (ККР), які включають 25 тестів і 2 задачі. Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, розрахунково-графічна робота, результати самостійної роботи студентів) проводиться за наступними критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Поточне тестування та самостійна робота																		Підсумковий тест (іспит)	Сума		
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 23												
26									34												
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	40	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18				
3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4				

Шкала оцінювання в КМСОНП та ECTS

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для іспиту
90-100	Відмінно
82-89	Добре
74-81	
64-73	Задовільно
60-63	
35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання іспиту
0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій
2. Друкований роздатковий матеріал
3. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи
4. Пакети тестових завдань

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базова

1. Економіка підприємства: Підручник/ За загальною редакцією С.Ф.Покропивного. - К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
2. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і ситуацій: Навчальний посібник/С.Ф.Покропивний, Г.О.Швиданенко, О.С.Федонін та ін. - К.: КНЕУ, 2005. 323 с.
3. Управління фінансами державних підприємств: Монографія/ М.Д. Білик. К. Т-во "Знання", КОО, 1999. - 312 с.

2. Допоміжна

1. Ареф'єва О.В., Сахаєв В.Г., Ареф'єв О.В., та ін. Економіка підприємства: Навч.посібник. - Київ: Європ. Ун-т, 2003.- 237 с.
2. Бойчик І.М., Харів М.С., Хопчак М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти 1-IV рівнів акредитації. - 2-ге вид. виправ, і доп. - Київ: Каравела — Новий світ. 2000,2002. - 298 с.
3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. Посібник – Київ: ЦНЛ, 2006.- 488 с.
4. Гордійчук А.С. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ А.С.Гордійчук, О.А.Стахів. - Рівне: РДТУ, 2000. і 247 с.
5. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ За заг. ред. П.В. Круша. - Київ: Ельга-Н. КНТ, 2007. -780 с.
6. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г.Мельника. - Суми: Університетська книга, 2004. - 648 с.
7. Економіка підприємства: Посібник/ За заг. ред. В.Г.Герасимчука, А.Е.Розенплентера. - Київ: Політехніка, 2003. - 264 с.
8. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ За загальною редакцією А.А. Шегди. - К.: Знання, 2005. - 431 с.
9. Економіка підприємства: Підручник/ За загальною редакцією Й.М.Петровича. - Львів: "Новий Світ — 2000", 2004. - 680 с.
10. Фінанси підприємств: Підручник/За загальною редакцією А.М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.
11. Михасюк І.Р., Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: Підручник. - Львів: Магнолія Плюс, 2006.
12. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. - К.: Каравела, 2004. - 568 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю ... за ... рівнем вищої освіти

Національний університет
та природокористування

2. Обласна наукова бібліотека — м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75

<http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> *(інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)

3. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6

Національний університет
водного господарства
та природокористування